

Nr 293.

*Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till viss
ändring i gällande tulltaxa m. m.; given Stockholms
slott den 9 april 1937.*

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över handelsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts

Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

Per Edvin Sköld.

*Utdrag av protokollet över handelsärenden, hållet inför Hans
Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å
Stockholms slott den 9 april 1937.*

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena SANDLER, statsråden PEHRSSON-BRAMSTORP, WESTMAN, WIGFORSS, LEVINSON, ENGBERG, SKÖLD, NILSSON, QUENSEL, FORSLUND.

Chefen för handelsdepartementet, statsrådet Sköld, anmäler efter gemensam beredning med ministern för utrikes ärendena samt cheferna för finans- och jordbruksdepartementen vissa frågor om ändring i gällande tulltaxa med mera samt anför därvid följande:

Vindruvor. Vindruvor upptagas i den vid tulltaxeförordningen den 4 oktober 1929 (nr 316) fogade tulltaxan under nr 64 (statistiskt nr 127) med en tull av 35 kronor för 100 kilogram.

I anledning av en med Spanien den 23 augusti 1935 ingången, till och med den 31 december 1936 gällande handelsöverenskommelse upphävdes genom kungörelse den 21 augusti 1935 (nr 491) sagda tull för tiden 1 september 1935—31 december 1936.

Sedermera har tullfriheten för vindruvor, efter framställning av traktatberedningen den 10 november 1936, genom kungörelse den 11 december 1936 (nr 605) förlängts för tiden från och med den 1 januari till och med den 30 juni 1937.

I anledning av två vid 1936 års riksdag väckta motioner (I: 104 och II: 254) om ökat skydd för frukt- och trädgårdsodlingen har frågan om tullen å vindruvor varit föremål även för riksdagens bedömande. I sitt betänkande nr 38 vid nämnda riksdag har bevillningsutskottet, efter att hava erinrat om att intill utgången av år 1936 någon tull för vindruvor icke kunde införas på grund av gällande handelstraktat med Spanien, anført bland annat följande:

Den gällande tullfriheten för detta varuslag upphörde automatiskt den 1 januari 1937, varvid den tidigare gällande tullen av 35 kronor för 100 kg under hela året återinfördes, därest icke en förlängning av tullfriheten ägde rum. Utskottet, som uppmärksammat det stora prisfall å vindruvor, som ägt rum, sedan den förutvarande tullen upphävdes, och den verkan, som detta prisfall medfört på avsättningen av inhemska frukter och bär, ansåge ett återinförande av tullen för vindruvor vara av betydelse som skydd för den svenska frukt- och bärödlingen. Utskottet ville understryka angelägenheten av att Kungl. Maj:t, i händelse fråga uppstode om förlängning av gällande tullfrihet å vindruvor, ville beakta vad utskottet anført beträffande skyddet för den inhemska frukt- och trädgårdsodlingen. Då emellertid odlingens intressen härutinnan icke torde göra sig gällande under tiden januari—maj, syntes ett återinförande av tullen å vindruvor kunna, därest av hänsyn till andra intressen detta skulle anses lämpligt, anstå till den 1 juni 1937.

I skrivelse den 17 juni 1936, nr 345, har riksdagen hemställt, att Kungl. Maj:t måtte beträffande frågan om tull å vindruvor beakta vad utskottet anført rörande avsättningen av inhemska frukter och bär.

I sin berörda framställning den 10 november 1936 hemställde *traktatberedningen* om föranstaltande av åtgärder för upprätthållande tillsvidare av tullfriheten för vindruvor fortsättningsvis efter den 31 december 1936 under tiden 1 januari—30 juni. Traktatberedningen har därvid utgått från att det för närvarande icke kunde bliva fråga om förnyande av handelsöverenskommelsen med Spanien. I stället har traktatberedningen undersökt, huruvida de i samband med det svensk-spanska avtalet genomförda tulländringarna, avseende bland annat vindruvor, borde bibehållas efter avtalets upphörande.

I detta hänseende har traktatberedningen anført huvudsakligen följande:

Av importen av vindruvor inkomme en betydande del under första halvåret från länder på södra halvklotet. I förhållande till dessa länder föreläge omständigheter, som gjorde det angeläget att i möjligaste mån undvika åtgärder, som kunde skada den svenska exportens intressen. Beträffande vissa av dessa länder hade Sverige en starkt aktiv handelsbalans, vilket från dessa länders sida givit anledning till starka krav på ökad export till Sverige. För

vårt land vore det därför av vikt att i största möjliga utsträckning underlätta den svenska importen från dessa länder för att därigenom söka undvika en nedgång i den svenska exporten dit. Beträffande åter ett av de länder, som här vore i fråga, skulle måhända svårigheter i betalningshänseende för svenska exportprodukter väntas inträda om importen från berörda land skulle lida ytterligare inskränkning.

I anledning av bevillningsutskottets förberörda uttalande i dess betänkande nr 38 rörande tiden för återinförandet av vindruvstullen hade traktatberedningen inhämtat, att den svenska fruktodlingens representanter ansett en utsträckning av tullfriheten till den 1 juli icke behöva befaras träda den svenska odlingens intressen för när. Jämväl ur handelspolitisk synpunkt vore det förmånligt om tullens återinförande kunde uppskjutas till den 1 juli, när icke obetydliga kvantiteter inkomme under juni månad från de angivna länderna på södra halvklotet.

Beträffande möjligheterna för lagring av vindruvor, vilken fråga syntes vara av väsentlig betydelse i förevarande hänseende, hade för traktatberedningen uppgivits, att i stort sett endast specialbehandlade högkvalitativa och särskilt väl förpackade spanska druvor kunde utan skada tåla lagring under nämnvärd tid, medan de under försommaren huvudsakligen från transoceana länder inkommande druvorna, bland annat till följd av den långvariga transporten, i regel icke kunde utan risk för försämring lagras efter ankomsten hit till landet.

Över traktatberedningens framställning hava lantbruksstyrelsen och generaltullstyrelsen, efter remiss, avgivit yttranden den 26 november respektive den 10 december 1936, varvid *lantbruksstyrelsen* på grund av vad i ärendet anförts tillstyrkt bifall till framställningen om tullfrihet för vindruvor tillsvide under tiden 1 januari—30 juni och *generaltullstyrelsen* ur de synpunkter styrelsen hade att företräda icke funnit anledning till erinran mot tullfrihet för vindruvor under tiden 1 januari—30 juni 1937.

De av traktatberedningen anförda skälen för genomförande av temporär tullfrihet för vindruvor synas mig värda beaktande. Med hänsyn till de fördelar, som svensk export torde kunna vinna genom att införseln från vissa transoceana länder underlättas, och då några allvarigare betänkligheter ur den svenska fruktodlingens synpunkt ej torde möta, ansluter jag mig till traktatberedningens förslag jämväl med avseende å tiden för tullfrihetens åtnjutande eller 1 januari—30 juni. Förslaget har, såsom tidigare berörts, för innevarande år redan vunnit tillämpning genom utfärdandet av kungörelsen den 11 december 1936. Den ståndpunkt, som sålunda kommit till uttryck, bör nu fastställas att gälla även i fortsättningen. Jag förordar därför, att ifrågavarande tulltaxerubrik uppdelas i två, nämligen nr 64: 1, avseende vindruvor under tiden 1 juli—31 december med tull av 35 kronor för 100 kilogram och nr 64: 2, avseende vindruvor under annan tid, tullfria.

Ammoniumsulfat. I överensstämmelse med beslut av 1934 års riksdag utfärdade Kungl. Maj:t den 22 juni 1934 förordning (nr 371) med ytterligare tillägg till gällande tulltaxa, innebärande införande för tiden 1 juli 1934—30 juni 1937 av, bland annat, tull å ammoniumsulfat (statistiskt nr 505) av 3 kronor för 100 kilogram.

I en till handelsdepartementet den 13 november 1936 inkommen skrift har *Stockholms Superfosfat Fabriks Aktiebolag* anhållit om vidtagande av åtgärder för att den tillfälliga tullsatsen å ammoniumsulfat måtte såsom en fast tull införas i tulltaxan och därvid höjas till ett belopp av 5 kronor för 100 kilogram. Sedan bolaget till en början uppehållit sig vid de omständigheter, vilka föranlett tullens införande, har bolaget till stöd för framställningen anfört huvudsakligen följande:

De kvävehaltiga gödningsmedel, vilka konsumerades inom Sverige, vore i huvudsak chilesalpeter, kalksalpeter, kalkkväve och ammoniumsulfat. De båda förstnämnda importerades i sin helhet. Kalkkvävet tillverkades inom landet. Ammoniumsulfat vore föremål dels för tillverkning inom landet och dels för import. Förutom den produktion av ammoniumsulfat, som enligt den syntetiska metoden bedrevs vid bolagets fabriker i Ljungaverk, producerades årligen viss mängd av varan av de svenska gasverken.

Det svenska jordbruket hade vetat att tämligen snabbt tillgodogöra sig det effektiva och billiga gödningsmedel ammoniumsulfaten utgjorde. Från och med 1932 hade en stegrad konsumtion gjort sig starkt märkbar. Priset å ammoniumsulfat i jämförelse med priset å övriga kvävegödselmedel hade just från och med 1932 blivit särskilt favorabelt för jordbrukarna. Produktionen av ammoniumsulfat vid Ljungaverk hade det oaktat under åren 1932—1934 varit i oavbrutet sjunkande. År 1933, då importen av utländsk ammoniumsulfat uppgick till 19,151 ton, producerade bolaget 8,681 ton och 1934 vore motsvarande siffror 24,244 ton och 7,881 ton.

Efter tullens införande hade utvecklingen blivit en annan. För 1935 hade den totala importen av ammoniumsulfat nedgått till 1,749 ton under det att produktionen vid Ljungaverk detta år uppgått till 11,023 ton. Produktionskapaciteten vid fabrikerna i Ljungaverk uppginge till omkring 1,000 ton per månad; sysselsättningsgraden 1935 kunde därför betraktas som god. Importsiffrorna för 1936 utvisade en ökning av införseln av ammoniumsulfat i förhållande till 1935, men ökningen vore dock av helt annan storleksordning än den import, som förekommit åren närmast före tullens ikraftträdande.

Under den tid tullen existerat hade alltså produktionen av ammoniumsulfat inom landet kunnat hållas i gång i full omfattning och importen sjunkit till en obetydlighet.

Emellertid hade även efter tullens ikraftträdande försök till dumping på den svenska marknaden förekommit från utländska producenters sida. Från Ryssland, Tyskland, England, Belgien med flera europeiska länder, där många fabriker stode utanför den existerande internationella kvävekonventionen, offererades och försåldes ammoniumsulfat allttjämt till mycket låga priser. Sålunda hade i januari 1936 i Sverige från tyskt håll utbudits ammoniumsulfat till 9 kronor 70 öre pr 100 kilogram, under det att vid samma tid det tyska inlandspriset varit 22 kronor 67 öre. Under hösten 1935 och våren 1936 hade rysk ammoniumsulfat sålts för ett pris cif svensk hamn av mellan 9 och 10 kronor per 100 kilogram och för förbrukning under vårssäsongen 1937 hade sålts flera tusen ton till ett pris, som torde ligga vid cirka tio kronor cif svenska hamnar. Allt detta tydde på, att tullsatsen icke hade den effektivitet, som vore önskvärd ur den svenska gödningsämnesindustrins synpunkt samt att, därest tullsatsen upphävdes, den svenska marknaden skulle omedelbart översvämmas med utländsk vara i minst lika stor utsträckning som före tullens tillkomst. En höjning av tullsatsen till 5

kronor för 100 kilogram skulle med all sannolikhet åstadkomma ett tillräckligt skydd.

Bolaget har därefter lämnat vissa uppgifter om förhållandet mellan priset å kväve i chilesalpeter och kväve i ammoniumsulfat och därvid konstaterat, att priset å ammoniumsulfat, fränsett de abnorma åren 1932 och 1933, aldrig varit lägre än åren 1934—1936, samt att den fördyring, som åsamkats det svenska jordbruket genom att utländsk vara på grund av tullen blivit 3 kronor dyrare för 100 kilogram, icke torde vara av den storleksordning, att jordbruket därigenom oskäligt betungats, speciellt om hänsyn toges till att jordbrukets ekonomiska läge under de sista åren oavbrutet förbättrats.

Över framställningen hava kommerskollegium och generaltullstyrelsen den 9 februari 1937 efter remiss gemensamt avgivit yttrande. Kommerskollegium har därvid överlämnat från Sveriges kemiska industrikontor och rikskommissionen för ekonomisk försvarsberedskap införskaffade yttranden, ävensom en från Svenska konstgödningsaktiebolaget inkommen skrift. Därjämte har lantbruksstyrelsen den 20 februari 1937 yttrat sig i ärendet.

Sveriges kemiska industrikontor har anfört huvudsakligen följande:

Den nu utgående tillfälliga tullen hade visserligen medfört någon förhöjning av förutvarande abnormt låga priser på ammoniumsulfat, men även de nuvarande priserna vore låga och väsentligt lägre än vad konsumenterna i övriga länder i allmänhet finge betala. Ett upprätthållande i framtiden av detta för konsumenterna gynnsamma prisläge vore beroende på förefintligheten av en inhemsk kväveindustri. Låga dumpingpriser från utlandet lände icke konsumenterna till någon nytta på längre sikt, ty om landets tillverkning till följd av dylik konkurrens tvingades att upphöra — och detta måste tvivelsutan bliva fallet, om marknadsskyddet skulle slopas — måste konsumenterna räkna med möjligheten av att en internationell kvävekartell på den svenska marknaden uttoge väsentligt högre priser än de, som nu vore gällande. Att Sverige före år 1935 blivit så svårt lidande av dumping på kvävemarknaden hade sin orsak däri, att vårt land varit en av de få oskyddade marknaderna, medan de flesta kväveproducerande länder hade sina hemmamarknader skyddade genom tullar eller importrestriktioner. Det kunde icke råda något tvivel om, att vid borttagande av den nuvarande tullen samma hårda priskamp skulle uppstå som tidigare, och att sålunda vår synnerligen viktiga kväveindustri åter skulle ställas inför utsikten att nedläggas. Det nuvarande utrikespolitiska läget torde bidraga till att göra bibehållandet och stärkandet av vår självförsörjning med gödselämnen, sprängämnen o. dyl. till en fråga av stort och allmänt intresse. Kontoret ville i detta sammanhang framhålla lämpligheten av att tullen gjordes till en fast sådan; för en industrigren, inom vilken så starka internationella intressen vore rådande, kunde tullsatsens karaktär av tillfällig i viss mån förtaga de avsedda verkningarna. Ehuru vissa skäl talade för helt bifall till sökandebolagets framställning, ansåge sig industrikontoret dock, med hänsyn till den inställning, statsmakterna tidigare tagit till frågan, för närvarande böra tillstyrka införandet av en fast tull å ammoniumsulfat av endast 3 kronor för 100 kilogram.

Rikskommissionen för ekonomisk försvarsberedskap har anfört bland annat:

Det sedan den 1 juli 1934 bestående provisoriska tullskyddet å ammoniumsulfat hade varit av avgörande betydelse för den svenska kväveindustrins fortbestånd, och dennas upprätthållande måste ur skilda synpunkter anses vara för rikets försvarsberedskap av mycket stor vikt. Ett villkor för denna industris fortsatta bedrivande och utveckling vore därför, att tillverkningen av ammoniumsulfat erhöles ett betryggande skydd mot osund konkurrens från andra länders sida. Kommissionen tillstyrkte därför livligt, ur de synpunkter den hade att företräda, att ett sådant skydd måtte beredas den ifrågavarande industrin.

Svenska konstgödningsaktiebolaget har i sin till kommerskollegium ingivna skrift framhållit, att tullskydd å ammoniumsulfat numera knappast vore berättigat och att, för den händelse den inhemska tillverkningen vore i behov av stöd, sådant borde lämnas på annat sätt än genom tullbeläggning av produkten.

I sitt yttrande i ärendet hava *kommerskollegium* och *generaltullstyrelsen* till en början lämnat en redogörelse för frågans tidigare behandling samt därefter övergått till den fortsatta utvecklingen å ammoniumsulfatmarknaden, i vilket hänseende ämbetsverken anfört i huvudsak:

Utvecklingen av landets tillverkning av syntetiskt ammoniumsulfat åren närmast före och efter införande av 1934 års tillfälliga tull framginge av följande sammanställning av landets årliga beräknade konsumtion, import och tillverkning av syntetiskt ammoniumsulfat under åren 1931—1936 ävensom ungefärliga konsumtionspriset, beräknat banfritt tariffhamn, under samma tid:

	Konsumtion ton	Import ton	Synt. tillv. ton	Pris för 100 kg kr.
1931.....	15,305	3,060	12,331	16: 50
1932.....	35,650	21,658	10,907	10: —
1933.....	32,770	19,152	8,681	11: 50
1934.....	25,900	24,244	7,851	13: —
1935.....	20,100	1,749	11,023	16: —
1936.....	21,786	4,504	11,833	16: —

Sveriges normala produktionskapacitet av syntetiskt ammoniumsulfat torde kunna beräknas till cirka 12,000 ton per år. Ammoniumsulfat erhöles dessutom vid en del av de inhemska gasverken till en mängd av cirka 4,500 ton per år. Någon nämnvärd export till utlandet förekomme ej. Den inhemska konsumtionen av ammoniumsulfat beräknades för närvarande uppgå till cirka 22,000 ton per år. Landet kunde sålunda beträffande ammoniumsulfat för närvarande anses vara självförsörjande till cirka 75 procent.

Det betydande prisfall på ammoniumsulfat med omkring 40 procent, som inträffade under år 1932, medförde för Sveriges del, att importen av ammoniumsulfat detta år ökades från 3,060 ton till 21,658 ton, samt att den inhemska syntetiska kväveindustrin, trots stegrad konsumtion inom landet, måste vidtaga betydande inskränkningar i sin produktion. Sålunda utgjorde tillverkningen i fråga år 1934 endast något över 60 procent av 1931 års tillverkning. Till följd att år 1934 ammoniumsulfat belades med tull kunde den svenska prisbildningen för ammoniumsulfat åter stabiliseras och importen avsevärt begränsas, så att den inhemska tillverkningen av syntetisk

vara kunde ökas. År 1935 sjönk sålunda importen under 1931 års nivå och tillverkningen kunde ökas till ungefär samma omfattning som före 1932 års prisfall. Tullen å ammoniumsulfat torde sålunda få anses hava haft avsedd verkan, i den mån skydd av den inhemska tillverkningen varit syftet med dess införande.

Landets konsumtion för jordbruksändamål av kvävegödselmedel utgjorde år 1936 enligt uppgift cirka 170,000 ton, motsvarande en kvävemängd av cirka 29,000 ton. Av denna kvävemängd belöpte sig cirka 16 procent på ammoniumsulfat. Enligt inhämtade uppgifter syntes priset å kväve i ammoniumsulfat för jordbruksändamål böra med hänsyn till gödselvärdet normalt ligga mellan 70 och 90 procent av priset på salpeterkväve. Enligt av Centralanstaltens för försöksväsendet på jordbruksområdet jordbruksavdelning lämnad uppgift, beräknad på basis av arealuppgifter för olika gröda, syntes genomsnittsvärdet av ammoniumsulfat uppgå till 89 procent. Ifrågasvarande prisrelation hade under åren 1927—1936 varit följande:

	1927	1928	1929	1930	1931	1932	1933	1934	1935	1936
Procent....	78	77	80	67	64	41	45	56	67	69
	c:a 73					c:a 47			c:a 68	

Till jämförelse kunde anföras, att motsvarande prisrelation i Danmark för första halvåret 1937 enligt fastställda pris utgjorde 74 procent.

Beträffande frågan om de priser å ammoniumsulfat, som det svenska jordbruket fått betala efter införandet av 1934 års tull hava ämbetsverken erinrat om att Stockholms Superfosfat Fabriks Aktiebolag i skrivelse den 7 april 1934 till chefen för handelsdepartementet utfäst sig att, därest en tull av minst 3 kronor för 100 kilogram åsattes ammoniumsulfat under en tid av tre år, garantera de svenska försäljningsorganisationerna för gödselmedel, nämligen Svenska lantmännens riksförbund och Svenska superfosfatförsäljnings aktiebolaget, ett pris av högst 13 kronor för 100 kilogram banfritt Ljungavverk i hela vagnslaster, inklusive emballage, per netto kassa, vid leverans av ammoniumsulfat för jordbruksändamål, under förutsättning att några större förändringar icke inträdde i den allmänna prisnivån. Av ett vid ämbetsverkens yttrande fogat, av auktoriserad revisor utfärdat intyg hava ämbetsverken inhämtat, att sökandebolagets genomsnittliga försäljningspris, banfritt Ljungavverk, utgjort 12.63 kronor för 100 kilogram för tiden $\frac{1}{7}$ 1934— $\frac{30}{6}$ 1935 samt 12.33 kronor för 100 kilogram för tiden $\frac{1}{7}$ 1935— $\frac{30}{6}$ 1936. Ämbetsverken hava vidare uppgivit, att, såvitt vid tiden för yttrandets avgivande kunde bedömas, motsvarande pris för tiden $\frac{1}{7}$ 1936— $\frac{30}{6}$ 1937 torde komma att bliva ungefärligen detsamma som för föregående säsong.

Vid sitt yttrande hava ämbetsverken därjämte överlämnat en den 26 januari 1937 dagtecknad förbindelse, däri sökandebolaget förklarat sig vara fortfarande berett att uppfylla det villkor rörande försäljningspriset å ammoniumsulfat, som innehölls i nyssnämnda skrivelse den 7 april 1934 samt förbundit sig att — under förutsättning av en fast tull å ammoniumsulfat av minst 3 kronor per 100 kilogram från och med den 1 juli 1937 — före-

taga vissa utvidgningar av anläggningen för framställning av syntetisk ammoniak vid Ljungaverk.

Med hänsyn till att införande av 1934 års tillfälliga tull å ammoniumsulfat — utan att därigenom, såvitt kunnat bedömas, det svenska jordbruket onormalt belastats — berett den inhemska kväveindustrin ett värdefullt stöd, ävensom till den stora betydelse ifrågavarande industri ur skilda synpunkter finge anses äga, icke minst för jordbruksnäringen, hava ämbetsverken ansett sig böra tillstyrka bifall till sökandebolagets framställning i vad avser bibehållande av tullskydd utan tidsbegränsning. Beträffande den begärda höjningen av den nuvarande tullsatsen hava ämbetsverken dock icke funnit tillräckliga skäl föreligga för bifall.

Lantbruksstyrelsen har ansett sig kunna vitsorda, att den nuvarande tullen å ammoniumsulfat för jordbruket icke medfört en i förhållande till andra kvävehaltiga gödselmedel oskälighet i prissättning. Under förutsättning av förbindelse från tillverkarens sida angående fortsatt upprätthållande av skäligt pris på varan har lantbruksstyrelsen funnit sig kunna tillstyrka införandet av en fast tull å 3 kronor för 100 kilogram.

I en den 18 mars 1937 dagtecknad, till chefen för handelsdepartementet ingiven tilläggsförbindelse har Stockholms Superfosfat Fabriks Aktiebolag utvidgat sin utfästelse rörande prissättningen å ammoniumsulfat sålunda, att bolaget förklarat sig berett att till grossister och centralföreningar leverera denna vara till tidigare angivet pris.

Departements-
chefen.

Såsom av det anförda framgår har den år 1934 genomförda tullen å ifrågavarande varuslag haft de avsedda verkningarna, i det att den svenska kväveindustrin, vars bestyrelse för landet ur skilda synpunkter är synnerligen stor, blivit i stånd att beträffande ammoniumsulfat fullt utnyttja sin produktionskapacitet samt importen avsevärt nedgått. För bibehållande av detta läge torde något tullskydd fortfarande erfordras.

Priset å ammoniumsulfat har oaktat tullskyddet under de senaste tre åren hållit sig å en nivå, som icke torde få anses innebära någon oskälighet i belastning för konsumenterna. Då sökandebolaget i sin nyssnämnda förbindelse den 26 januari 1937 förklarat sig vilja för Svenska lantmännens riksförbund och Svenska superfosfatförsäljnings aktiebolaget även i fortsättningen under enahanda förutsättning som förut garantera ett pris vid fabriken av högst 13 kronor för 100 kilogram samt sedermera utsträckt denna sin prisutfästelse att omfatta grossister och centralföreningar överhuvud, lär ur konsumenternas synpunkt någon olägenhet icke vara att befara av en förlängning av giltighetstiden för ifrågavarande tullsats.

Vid övervägande av frågan, huruvida tullskyddet bör göras definitivt eller allenast utsträckas att gälla för viss bestämd tid, anser jag mig, med hänsyn jämväl till den av bolaget gjorda utfästelsen att väsentligen utvidga anläggningen för framställning av ammoniak, vilket ur försvarsberedskaps-synpunkt torde vara synnerligen värdefullt, böra biträda den av ämbetsverken i denna fråga intagna ståndpunkten. Jag förordar alltså, att tullsatsen

från och med den 1 juli 1937 fastställas att utgå utan angiven tidsbegränsning. I händelse av ändrade förhållanden får frågan givetvis tagas under förnyat övervägande. I likhet med ämbetsverken finner jag icke tillräckliga skäl föreligga för höjning av den nuvarande tullsatsen.

Damhattar. Enligt tulltaxerubrikerna nr 630—632 utgår tull för hattar, ej av pälsverk, även halvfärdiga, i enlighet med följande uppställning:

	av annat ämne (än oljad vävnad eller vara, innehållande silke eller gulddragartråd):	
630	ogarnerade; ävensom mössor, sydda av flåtor, hänförliga till nr 358, samt s. k. filtstumpar	1 st. —: 50
	andra slag:	
631	försedda med garnering eller montering av varor, innehållande silke	1 st. 1: —
632	andra	1 st. —: 75

Den i överensstämmelse med beslut av 1934 års riksdag utfärdade förordningen den 22 juni 1934 (nr 371) med ytterligare tillägg till gällande tulltaxa innefattar tilläggstullar för tiden 1 juli 1934—30 juni 1937 för, bland annat, garnerade och ogarnerade damhattar på sätt framgår av det följande:

Tulltaxe- nr	Statistiskt nr	V a r u s l a g	Tilläggstull kronor
		Hattar, ej av pälsverk eller strumpstols- arbete, andra än herrhattar, även halvfärdiga: — — — — — andra slag: — — — — — av annat ämne:	
ur 630	ur 1194—1196	ogarnerade, med undantag av s. k. stråstumpar och ca- peliner..... 1 st.	—: 50
		andra slag:	
ur 631	1198: 2 ur 1199—1200	försedda med garnering el- ler montering av varor, innehållande silke..... 1 st.	—: 75
ur 632	ur 1201—1203	andra	—: 75

I en den 3 december 1936 till handelsdepartementet inkommen skrift har *Sveriges damhattsfabrikanters förening* anhållit om vidtagande av åtgärder i syfte att giltighetstiden för de vid 1934 års riksdag genomförda tilläggstullarna måtte förlängas från och med den 1 juli 1937 till och med den 30 juni 1940.

Till stöd härför har föreningen under åberopande av en vid ansökningen fogad marknadsundersökning för åren 1934—1936 anført:

Det beviljade tullskyddet hade otvivelaktigt haft en gynnsam verkan på den svenska damhattsindustrin, men tullskyddet hade likväl ännu icke hunnit åstadkomma den förbättring i den svenska industrins läge, vilken från början åsyftats. Importen av ifrågavarande varuslag hade icke visat någon tendens till minskning. De inhemska fabrikernas produktion hade icke ökat i den omfattning, man med anledning av det höjda tullskyddet och de allmänt förbättrade konjunkturerna haft anledning vänta. Ej heller hade de svenska företagens räntabilitet förbättrats i önskvärd grad.

I den åberopade undersökningen har framhållits bland annat följande:

För år 1935 kunde en uppgång i importen av ogarnerade hattar konstateras i jämförelse med nästföregående år. Ej heller utvisade importsiffrorna för de tre första kvartalen 1936 någon minskning. Den totala importen av olika slag av hattar för 1936 torde komma att visa ungefär samma siffror som för 1935.

Den inhemska tillverkningen hade ökat 1934 och 1935 och kunde för 1935 uppskattas till omkring 1.2 miljon stycken. Importen av hattar av här ifrågavarande slag hade uppgått till över 500,000 stycken, motsvarande sålunda omkring en tredjedel av landets hela förbrukning av damhattar.

Beträffande räntabilitetsförhållandena inom damhattsindustrin hade vinsten för tio i aktiebolagsform arbetande företag före den ekonomiska krisen varit jämförelsevis god. Från och med 1931 hade en försämring inträtt som kulminerat under år 1932 i en sammanlagd förlustsiffra på omkring 13.4 % av aktiekapitalen. Först 1935 hade förlusterna förbytts i förtjänster, ehuru obetydliga. Ingen utdelning hade under tioårsperioden 1926—1935 förekommit hos sju av bolagen och hos de tre övriga hade utdelningen huvudsakligen förekommit före 1930. Åren 1933 och 1934 förekom ingen utdelning.

Kommerskollegium och *generaltullstyrelsen* hava, efter remiss, den 10 februari 1937 gemensamt yttrat sig över ansökningen samt därvid med hänsyn till de av föreningen förebragta skäl funnit ifrågavarande tilläggstullar allttjämt vara motiverade som skydd för den inhemska tillverkningen av damhattar. Ämbetsverken hava därför tillstyrkt, att åtgärder vidtoges därhän, att berörda tilläggstullar fortfarande måtte bli gällande i tre år från och med den 1 juli 1937 till och med den 30 juni 1940.

*Departements-
chefen.*

Under hänvisning till vad ämbetsverken anført förordar jag, att ifrågavarande tilläggstullar fortfarande må bli gällande till och med den 30 juni 1940.

Fajans- och porslinsvaror. Nu gällande tullar å de för den inhemska porslinsindustrin mest betydande tillverkningarna av fajans- och porslinsvaror utgå enligt följande grunder:

Tull-taxe-nr	Statis-tiskt nr	V a r u s l a g	Tull för 100 kg kronor	Tilläggs-tull för 100 kg kronor
		Fajans- och porslinsvaror, ej särskilt nämnda:		
		andra slag:		
		av äkta porslin:		
		vita eller enfärgade:		
693	{1282	för hushållsbruk..... N	30: —	15: —
	{1283	andra N	30: —	
		två- eller flerfärgade eller förgyllda, försilvrade eller på annat likartat sätt dekorerade:		
694	{1284	för hushållsbruk..... N	60: —	15: —
	{1285	andra N	60: —	
		av fajans (oäkta porslin), härunder inbegripna krukmakargods och andra lervaror, ej särskilt nämnda; ävensom kakel och kakelugnsornament:		
		vita eller enfärgade:		
695	{1286	för hushållsbruk..... N	10: —	10: —
	{1287	andra N	10: —	
		två- eller flerfärgade eller förgyllda, försilvrade eller på annat likartat sätt dekorerade: *		
696	{1288	för hushållsbruk..... N	16: —	9: —
	{1289	andra N	16: —	

Tilläggstullarna, vilka, såsom framgår av de anförda uppgifterna, endast avse artiklar för hushållsbruk, utgå i fråga om varor av äkta porslin (statistiska nr 1282 och 1284) enligt förordningen den 22 juni 1934 (nr 371) med ytterligare tillägg till gällande tulltaxa från och med den 1 juli 1934 till och med den 30 juni 1937 och beträffande fajansvaror (statistiska nr 1286 och 1288) enligt kungörelsen den 31 maj 1935 (nr 226) angående tillägg till nämnda förordning den 22 juni 1934 från och med den 3 juni 1935 till och med den 30 juni 1937.

Den 20 november 1936 har Kungl. Maj:t förordnat generaltulldirektören N. R. Wohlin att såsom sakkunnig inom handelsdepartementet verkställa utredning rörande den svenska porslinsindustrins avsättningsförhållanden samt avgiva de förslag, vartill utredningen kunde giva anledning, varjämte Kungl. Maj:t samma dag uppdragit åt Wohlin att i egenskap av undersökningsmyndighet enligt lagen den 18 juni 1925 om undersökning angående monopolistiska företag och sammanslutningar verkställa undersökningar rörande vissa företags inom porslinsindustrin inverkan på pris- och omsättningsförhållandena för porslinsindustrins alster i riket.

Med skrivelse den 18 februari 1937 till chefen för handelsdepartementet har den sakkunnige överlämnat av honom verkställd utredning i ämnet.

I utredningen har till en början lämnats en redogörelse för de undersökta porslinsfabrikernas ekonomiska ställning och resultat för åren 1933—1935 eller de senaste tre år, för vilka vederbörliga bokslut blivit upprättade.

Den sakkunnige har därefter övergått till att giva en bild av importen av hushållsporslin, i vilket hänseende följande sammanställningar hava åberopats (siffrorna för 1936, vilka äro preliminära och i utredningen avse allena tiden januari—november, hava inom handelsdepartementet fullständiga genom att uppgifter även för december månad medtagits):

Å r	Statistiska nummer:				
	1282	1283	1284	1285	1282—1285
	ton	ton	ton	ton	ton
1932.....	293	66	834	12	1,205
1933.....	299	38	895	13	1,245
1934.....	383	31	866	7	1,287
1935.....	538	21	926	6	1,491
1936.....	608	54	767	6	1,435
	1,000 kr.	1,000 kr.	1,000 kr.	1,000 kr.	1,000 kr.
1932.....	354	103	1,787	44	2,288
1933.....	384	90	1,636	40	2,150
1934.....	419	68	1,589	31	2,107
1935.....	615	49	1,861	35	2,560
1936.....	673	73	1,564	31	2,341

Å r	Statistiska nummer:				
	1286	1287	1288	1289	1286—1289
	ton	ton	ton	ton	ton
1932.....	144	1,092	699	19	1,954
1933.....	118	908	1,017	23	2,066
1934.....	119	1,450	1,076	26	2,671
1935.....	105	2,128	1,439	43	3,715
1936.....	90	2,492	1,701	37	4,320
	1,000 kr.	1,000 kr.	1,000 kr.	1,000 kr.	1,000 kr.
1932.....	114	1,147	624	38	1,923
1933.....	94	920	921	45	1,980
1934.....	97	1,449	1,051	59	2,656
1935.....	103	2,104	1,492	60	3,759
1936.....	88	2,320	1,613	59	4,080

Beträffande importen av för hushållsbruk avsedda varor av äkta porslin och fajans har den sakkunnige framhållit:

Det vore anmärkningsvärt att importen av varor fallande under statistiskt nr 1282 visat en kontinuerlig stegring, som under 1936 visserligen mattats, men likväl fortginge. Anmärkningsvärt vore vidare, att denna import ägde rum huvudsakligen av de svenska porslinsfabrikerna. Anledningen därtill vore emellertid, att fabrikerna på grund av det högre tullskyddet på dekorerat porslin i jämförelse med odekorerat funnit sig kunna med förtjänst inköpa utländskt porslin för dekorering härstädes. Ökningen av importen av under statistiskt nr 1284 fallande porslin under år 1935, som emellertid följts av en markerad nedgång 1936, vore knappast anmärkningsvärd. Det allmänna ekonomiska uppsvinget inom landet torde nämligen hava medfört en avsevärt ökad efterfrågan på här avsedda varuslag. Nedgången under 1936 vore värd större beaktande, i det den syntes visa, att den inhemska tillverkningen av äkta porslin med stöd av bland annat de tilläggstullar å hushållsgods, som införts 1934, vore i stånd att göra sig gällande i konkurrensen på ett jämförelsevis tillfredsställande sätt.

Uppgifterna i handelsstatistiken över införseln av fajansvaror gäve emellertid en mindre gynnsam bild av läget. Importen av de under statistiskt nr 1286 fallande fajansvarorna visade ganska måttliga fluktuationer och påkallade inga särskilda kommentarer. Däremot hade importen av varor, hänförliga till statistiskt nr 1288, sedan 1933 visat en markerat stigande tendens. Under år 1932 hade sålunda härav importerats 699 ton med ett värde av 624,000 kronor, medan importen under 1936 stigit till 1,701 ton respektive 1,613,000 kronor. Såsom av å-priserna i importstatistiken framginge hade importökningen varit särskilt stor beträffande fajans av enklare kvalitet. Det vore uppenbart, att den inhemska konsumtionen av ifrågavarande artiklar icke stigit i motsvarande grad som den kontinuerligt ökade importen.

I de följande avsnitten i utredningen har den sakkunnige behandlat de rådande försäljningsförhållandena m. m. inom porslinsindustrin samt redogjort för resultaten av vissa överläggningar och förhandlingar mellan de svenska porslinsfabrikerna och vissa dess avnämare, vilka alla syftat till ökad försäljning av svenskt porslin. Därjämte har den sakkunnige ingående uppehållit sig vid vissa överenskommelser, vilka slutits i syfte att förminska olägenheterna av konkurrens från utlandet.

Slutsatserna av den förebragta utredningen har den sakkunnige framlagt i ett kapitel om åtgärder för porslinsindustrins stödjande, varvid den sakkunnige anfört huvudsakligen följande:

Den verkställda undersökningen av fabrikernas driftsresultat för åren 1933—1935 hade givit en i stort sett mycket ogynnsam bild av porslinsindustrins ekonomiska ställning, oaktat vissa av de mindre fabrikerna lämnat tillfredsställande resultat. Det allmänna läget bestämdes i själva verket av de största fabrikernas ekonomiska ställning och driftsresultat, vilka varit synnerligen otillfredsställande. För de tre angivna bokföringsåren hade på grund av att de större företagen genom sin storlek bleve utslagsgivande för medeltalen driftsresultaten visat förluster. Undersökningen hade icke kunnat omfatta jämväl 1936 på grund av att boksluten icke varit avslutade vid tiden för undersökningens avslutande, men alla omständigheter pekade i riktning mot att resultaten för detta år icke förbättrats vid jämförelse med åren dessförinnan. Åtskilliga omständigheter tydde på att ställningen ytterligare försämrats; sålunda hade 1936 prisstegring inträtt å ett flertal av för porslinsindustrin viktiga materialier och förbrukningsartiklar såsom kol, lera, kemikalier, emballage m. m. Vidare hade såsom ytterligare belastning för industrin sedan

årsskiftet 1936—1937 tillkommit ökade arbetslöner. På grund av den stegring i tillverkningskostnaderna, som härigenom inträtt, hade fabrikerna i medio februari 1937 sett sig nödsakade höja katalogpriserna å samtliga varor med 10 procent.

Nu anförda förhållanden påkallade enligt den sakkunniges uppfattning allvarlig uppmärksamhet på frågan om den svenska porslinsindustrins nuvarande läge och framtidsutsikter. Industrins svårigheter finge i icke ringa mån hänföras till den i åtskilliga avseenden mindre rationella försäljningsorganisation, som hittills varit rådande inom branschen. Fabrikerna hade uppenbarligen icke med önskvärd smidighet anpassat sig efter utvecklingstendenserna inom handeln, i det fabrikerna icke intagit tillräckligt förstående ståndpunkt till vissa företag, som vore av stor betydelse för avsättningen av det svenska porslinet och speciellt standardvaror av fajans i billigare prislägen, ett område, där den utländska konkurrensen vore mest besvärande. Emellertid hade vissa inför den sakkunnige förda överläggningar och förhandlingar lett till resultat, vilka finge betraktas som begynnelsen till förbättrade förhållanden inom distributionen, och förhoppningar kunde hysas om att industrins ställning på den inhemska marknaden härigenom med tiden skulle kunna komma att stärkas. Värdet av vad genom dessa förhandlingar åvägabragts på försäljningsorganisationens område torde emellertid icke böra överskattas. Även om på grund härav inköpen av svenskt porslin komme att äga rum i större omfattning än hittills och inköpen från utlandet i motsvarande mån minskas, komme en sådan utveckling allenast att ske successivt och knappast under de närmaste åren få så stor effekt, att fabrikernas nuvarande ekonomiska svårigheter härigenom komme att väsentligen undanröjas. Därjämte kvarstode den omständigheten, att den utländska konkurrensen fortfarande komme att vara synnerligen hård med avseende å vissa fajansvaror av högre kvaliteter, beträffande vilka de förda förhandlingarna icke lett till några överenskommelser i försäljningshänseende.

Den sakkunnige ansåge sig vid sådant förhållande icke kunna underlåta att till övervägande upptaga jämväl frågan om ett något förbättrat tullskydd för den svenska porslinsindustrins alster. Med avseende å tullskyddet för äkta porslin kunde tillräckliga skäl icke anföras för annan åtgärd än att de redan nu bestående tilläggstullarna å de under statistiska nr 1282 och 1284 fallande hushållsartiklarna av sådant porslin erhöles förlängd giltighet från och med den 1 juli 1937 under viss tid framåt. Vad åter anginge hushållsartiklar av fajans, fallande under statistiska nr 1286 och 1288, syntes starka skäl tala, icke allenast för att de nuvarande tilläggstullarna å respektive 10 och 9 kronor för 100 kilogram erhöles fortsatt giltighet från och med den 1 juli 1937, utan även för att tilläggstullarna vid dessa statistiska nr från och med sistnämnda tidpunkt förhöjdes med lämpliga belopp. Oaktat en dylik åtgärd ur handelspolitiska synpunkter vore ägnad att möta allvarliga betänkligheter, ansåge sig den sakkunnige, med hänsyn till att den svenska porslinsindustrin befunde sig i ett sådant läge, att dess framtida bestånd vore äventyrat, och med hänsyn till den högst betydande roll arbetslönerna spelade inom denna industri, icke kunna underlåta att tillstyrka en viss höjning av tilläggstullarna å hushållsartiklar av fajans, samtidigt med att samtliga nu omhandlade tilläggstullar föresloges erhålla förlängd giltighet.

Den sakkunnige föresloge i nu berörda avseende, att de nuvarande tilläggstullarna bibehölles under ytterligare tre år efter den 30 juni 1937. Frågan, i vilken grad en höjning av tilläggstullarna för hushållsartiklar av fajans borde äga rum, kunde icke bedömas enbart med ledning av produktionskalkyler och andra dylika uppgifter, avseende själva tillverkningen, enär värdesättningen av ifrågavarande artiklar i stor utsträckning skedde enligt grun-

der, som icke vore av teknisk natur. Toges emellertid i betraktande de olika omständigheter, som kunde tillmätas betydelse i förevarande sammanhang, kunde, med hänsyn jämväl till de handelspolitiska synpunkterna, en höjning med 10 kronor för 100 kilogram av tilläggstullarna för fajansvaror för hushållsbruk (statistiska nr 1286 och 1288) för närvarande förordas. Tullen och tilläggstullen skulle i sådant fall tillhoppa komma att uppgå till 30 respektive 35 kronor för 100 kilogram för odekorerade respektive dekorerade artiklar. Den nuvarande skillnaden i tullbeskattningen av nämnda varuslag, uppgående till 5 kronor för 100 kilogram, skulle på detta sätt bibehållas oförändrad. Den sammanlagda tullen för varor, fallande under statistiska nr 1286 och 1288, motsvarade enligt föreliggande uppgifter beträffande införseln 1935 20.4 respektive 24.0 procent av varuvärdet. Efter en höjning av tilläggstullarna med 10 kronor för 100 kilogram skulle den sammanlagda tullen för nämnda varuslag komma att representera 30.6 respektive 33.7 procent av varuvärdet.

Kommerskollegium och *generaltullstyrelsen* hava efter remiss den 19 mars 1937 avgivit yttrande i ärendet samt därvid, under erinran om att ämbetsverken närmast ansett sig böra taga ställning till vad i utredningen föreslagits beträffande tullbeläggningen av ifrågavarande varor, i huvudsak anført följande:

Av den förebragta utredningen syntes otvetydigt framgå, att den svenska tillverkningen, särskilt vad beträffade billigare hushållsgods av fajans, icke vore lönande, trots att avsevärda ansträngningar nedlagts på modernisering och rationalisering av tillverkningen. En av de viktigaste anledningarna härtill finge sökas i den omständigheten, att även vid relativt långt gående rationalisering och mekanisering arbetslönerna dock alltjämt spelade stor roll i fråga om tillverkningskostnaderna. På grundval av under utredningen sammanbragta uppgifter kunde beräknas, att för samtliga redovisade företag enbart driftslönerna, således lönerna för reparationsarbeten, transportarbeten utom fabrikerna m. m. fråräknade, för de redovisade tre åren uppginge till i medeltal 47.6 procent av totala tillverkningsvärdet inklusive kapitalkostnaderna. För ett land med relativt hög lönenivå, såsom förhållandet vore med Sverige, mötte det därför i fråga om denna industri särskilda svårigheter att konkurrera med länder med lägre lönenivå, även fränsett de särskilda lättnader för exporten, som på vissa håll kunde ifrågakomma.

Nämnda förhållande medförde även, att porslinsindustrin finge anses hava relativt stor betydelse med hänsyn till sysselsättningseffekten. Vid ett tillverkningsvärde år 1935 av ej fullt 9 miljoner kronor sysselsattes direkt vid driften en arbetarpersonal på omkring 2,000 personer.

Visserligen förhölle det sig så, att de billiga, som massgods tillverkade fajansvaror, varom det i förevarande sammanhang närmast vore fråga, ej vad värdet beträffade motsvarade huvuddelen av de svenska fabrikernas tillverkning. Tänkbart skulle därför vara, att samtliga fabriker inskränkte sig till den mera lönande tillverkningen av bättre kvaliteter av fajansvaror och äkta porslinsgods. Driftsekonomiskt sett vore emellertid massgodset, även om det i och för sig skulle lämna föga överskott, av stor betydelse, då det lämpade sig väl för utjämning och utfyllnad av den ej sällan rätt ojämnt fördelade tillverkningen av gods av bättre kvaliteter.

Ämbetsverken funne därför och med hänsyn till de möjligheter, som porslinsindustrin erbjöde för beredande av arbetstillfällen, att starka skäl talade för att fortsatt och i vissa fall ökat skydd bereddens densamma.

Såsom av utredningen framginge, kunde dock häremot anföras betänklig-

heter av handelspolitisk art. De föreslagna tullförhöjningarna komme otvivelaktigt att drabba avsättningen på den svenska marknaden av ifrågavarande produkter från vissa främmande länder, på vilka vårt land hade betydande exportintressen.

Trots de betänkligheter, som sålunda kunde anföras mot en höjning av ifrågavarande tullsatser, ansåge ämbetsverken likväl övertvägande skäl tala för att den svenska porslinsindustrin från och med den 1 juli 1937 under förslagsvis tre år borde beredas icke blott det nu utgående tullskyddet utan därjämte ett i fråga om vissa positioner utökat tullskydd på sätt den sakkunnige föreslagit.

*Departements-
chefen.*

Såsom i ärendet framhållits hava de åtgärder vilka från den svenska porslinsindustrins sida vidtagits i syfte att modernisera och rationalisera tillverknin-
gen icke kunnat hindra, att sagda industri såsom helhet betraktad för närva-
rande har att kämpa med betydande svårigheter. Genom de under den sak-
kunniges medverkan förda förhandlingarna och de därvid träffade överens-
kommelserna synes visserligen en av anledningarna härtill, nämligen bristan-
de anpassning till ändrade förhållanden i avsättningshänseende, hava i viss
utsträckning undanröjts. Icke desto mindre torde läget alltjämt vara mycket
bekymmersamt. Den väsentliga orsaken härtill lärers få tillskrivas den ut-
ländska konkurrensen, vilken i sig innesluter betydande element av osund
natur. Sådana förhållandena äro, måste denna konkurrens anses innebära ett
allvarligt hot mot den svenska porslinsindustrins fortsatta existens.

Av vad i ärendet förekommit framgår vidare, att antalet inom porslinsindu-
strin anställda är förhållandevis betydande. Nu anförda och övriga förebragta
omständigheter synas mig uppenbart giva vid handen, att det skydd genom
särskilda tilläggstullar, som för tiden till och med den 30 juni 1937 beredes
sagda industri, måste givas förlängd giltighet. Vad angår storleken av
dessa tilläggstullar lærers, i överensstämmelse med vad i ärendet föreslagits,
beloppet i fråga om äkta porslin, fallande under statistiska nr 1282 och 1284,
kunna bestämmas oförändrat till 15 kronor för 100 kilogram. Beträffande
de till statistiska nr 1286 och 1288 hänförliga hushållsartiklarna av fajans
torde de anförda skälen för ökat skydd för dessa varor få anses övertväga de
handelspolitiska betänkligheter, som kunna göras gällande gentemot åtgärder
i dylikt syfte. I likhet med den sakkunnige och de hörda myndigheterna till-
styrker jag, att tilläggstullen beträffande statistiskt nr 1288 höjes från nuva-
rande 9 kronor till 19 kronor för 100 kilogram. På grund av upplysningar,
som lämnats efter det ämbetsverken yttrat sig, anser jag, att i fråga om stati-
stiskt nr 1286 en höjning av tilläggstullen med allenast 5 kronor till 15 kronor
för 100 kilogram bör vara tillfyllest. Giltighetstiden för det sålunda förlängda
tullskyddet torde lämpligen, såsom den sakkunnige föreslagit, böra fastställas
till tre år eller till och med den 30 juni 1940.

Fönster- och spegelglas m. m. Vid 1936 års riksdag har i likalydande
motioner, nr 44 i första kammaren och nr 139 i andra kammaren, hemställts,
att riksdagen måtte besluta, att för varor av följande slag, vilka införas från
utlandet, tullsatserna måtte ökas till angivna belopp.

Statistiskt nr	Varuslag	Tull för 100 kg kr.			
		Nuvarande		Föreslagen	
		Brutto	Netto	Brutto	Netto
1295	Fönster- och spegelglas ofolierat: utan slipning eller etsning i plana skivor med en sammanlagd längd och bredd av: mindre än 245 cm B <i>Anm.</i> Till detta nummer eljest hän- förligt glas med en sammanlagd längd och bredd av mindre än 135 cm tulltaxeras, om det inkommer med fasett- eller kantslipning, en- ligt nr 1298.	10:—	10:—	10:—	10:—
1296	245 cm eller däröver..... B mattslipt, slipat och polerat, etsat, böjt eller kupigt: utan fasett- eller kantslipning:	12:—	12:—	12:—	12:—
1297: 1	i längd mindre än 160 cm och i bredd mindre än 65 cm.... B	20:—	10:—	80:—	70:—
1297: 2	i längd 160 cm eller däröver och i bredd 65 cm eller däröver.. B	20:—	8:—	40:—	28:—
1298: 1	andra slag: i längd mindre än 160 cm och i bredd mindre än 65 cm.... B	30:—	10:—	100:—	20:—
1298: 2	i längd 160 cm eller däröver och i bredd 65 cm eller däröver.. B	30:—	10:—	60:—	20:—
1299	folierat: utan fasett- eller kantslipning.. B	30:—	10:—	100:—	20:—
1300	andra slag..... B	40:—	10:—	120:—	20:—
1301	Spegel och glasmålningar av fönster- eller spegelglas..... E	60:—	¹ 30:— ² 20:—	140:—	¹ 40:— ² 20:—
1302	Arbeten, ej särskilt nämnda, av fönster- eller spegelglas	70:—	³	150:—	³

I sitt betänkande nr 15 har bevillningsutskottet — som jämväl haft del av en av Aktiebolaget Nybro Glassliperi- & Spegelfabrik och Glafva Glasbruks Aktiebolag hos Kungl. Maj:t gjord framställning om åtgärder för genomförande av enahanda höjningar av tullsatserna för fönster- och spegelglas samt arbeten därav, hänförliga till tulltaxenr 704—709 (statistiskt nr 1297—1302), som i motionerna föreslagits, jämte ett av kommerskollegium och generaltullstyrelsen över framställningen den 4 januari 1936 gemensamt avgivet utlåtande — med anledning av motionerna, framhållit följande:

¹ Av glas utan fasett- eller kantslipning.

² Av glas med fasett- eller kantslipning.

³ Varierande, beroende på vad slags glas, som använts.

Med hänsyn särskilt till vad ämbetsverken i nyssnämnda yttrande anført, kunde den utredning, som föreläge, icke anses innefatta tillräckligt stöd för vidtagande av de i motionerna föreslagna höjningarna av gällande tullsatser för planslipat fönster- och spegelglas samt arbeten därav. Den av motionärerna väckta frågan om ett för tillverkningen på området bättre avvägt skydd, än det gällande tullsatser erbjöde, funne emellertid utskottet vara av beskaffenhet att böra underkastas ytterligare överväganden. Särskild uppmärksamhet med hänsyn till förutsättningarna för den svenska industrins fortbestånd och utveckling samt därav beroende sysselsättningsmöjligheter borde härvid ägnas åt de förhållanden, under vilka de med den inhemska varan konkurrerande utländska fabrikaten salufördes på den svenska marknaden.

I skrivelse den 18 mars 1936, nr 99, har riksdagen under åberopande av bevillningsutskottets nu nämnda betänkande anhållit, att Kungl. Maj:t ville dels föranstalta om ytterligare utredning av frågan om ökat skydd för tillverkningen av planslipat fönster- och spegelglas jämte arbeten därav under beaktande, med hänsyn till önskvärdheten av denna tillverknings fortbestånd och utveckling, av bland annat de förhållanden, under vilka motsvarande utländska fabrikat salufördes på den svenska marknaden, dels ock i den mån så påkallades, framlägga de förslag, vartill utredningen kunde för-
anleda.

Sedan Kungl. Maj:t den 3 april 1936 anbefallt *kommerskollegium* och *generaltullstyrelsen* att gemensamt verkställa den av riksdagen begärda utredningen, hava ämbetsverken i skrivelse den 7 januari 1937 framlagt resultatet av sådan utredning.

Ämbetsverken hava till en början berört vissa tidigare framställningar i förevarande ämne och lämnat en redogörelse för vad därvid förekommit. Därefter hava ämbetsverken uppehållit sig vid prisbildningen i Sverige å glas av ifrågavarande slag samt konstaterat, att de belgiska priserna torde vara normerande för importerat glas, att dessa glas i regel brukade levereras i två olika kvaliteter, nämligen prima spegelglas 3—8 mm och extra tunt spegelglas intill 3 mm samt att priserna inom dessa båda grupper icke vore beroende på de olika tjocklekarna utan endast på kvalitet och glasstorlek. Med ledning av vissa officiella belgiska prislistor för 1936 hava ämbetsverken vidare uppgjort följande sammanställning:

Statistiskt nr	V a r u s l a g	Värdet i kronor pr 100 kg	Tull i kronor och % av värdet			
			nuvarande		föreslagen	
			pr 100 kg	%	pr 100 kg	%
1297: 1	Planslipat glas, tunt	130: —	20: —	15.4	80: —	61.5
1297: 1	» » , tjockt ..	78: —	20: —	25.6	80: —	102.5
1297: 2	» » , » ..	114: —	20: —	17.5	40: —	35.0

Gentemot vad i motionerna anförts om det låga tullskyddet för planslipat glas i förhållande till bruttotullskyddet för vanligt fönsterglas och för butelj- och hushållsglasindustrin hava ämbetsverken framhållit, att enligt verkställd undersökning bruttotullskyddet för åren 1930—1935 i genomsnitt uppgått till för butelj- och hushållsglas 18.4 procent, för planslipat glas (statistiskt nr 1297) 18.7 procent och för vanligt fönsterglas 32.2 procent. Den föreslagna tullförhöjningen skulle komma att hava sådan verkan, att det tjockare glaset i mindre storlekar erhöles ett bruttotullskydd av över 100 procent och det planslipade glaset i genomsnitt omkring 56 procent, eller 68 respektive 204 procent mer än fönsterglas respektive hushållsglas. Under förutsättning av motsvarande prisökning skulle tullförhöjningen medföra avsevärd fördyring för olika hithörande varuslag.

Ämbetsverken hava vidare erinrat om att orsaken till olikheten i bruttotullskyddet för tunt och tjockt glas i första hand berodde på prisbildningen, vilken endast, såsom tidigare påpekats, toge hänsyn till kvalitet och storlek. Denna skillnad i bruttotullskyddet för tunt och tjockt glas kunde svårigen bortelimineras, så länge prisbildningen icke ändrades. I tulltekniskt hänseende skulle ett beräkning av tullen efter glasrutornas storlek eller tjocklek medföra allvarliga olägenheter, varför ett dylikt tillvägagångssätt icke kunde förordas.

Efter att hava framhållit, att förändringarna i bruttotullskyddet för planslipat glas under de senare åren till största delen berott på förändringarna hos de svenska och belgiska valutorna, hava ämbetsverken gjort en jämförelse mellan tillverkningen inom landet av vanligt fönsterglas och av planslipat glas. Därutinnan har huvudsakligen följande anförts:

Sverige hade för närvarande en tillverkning av c:a 16,700 ton fönsterglas per år och en import av 3,600 ton per år. I fråga om spegelglas, statistiskt nr 1297 och 1298 tillsammans, hade landet en tillverkning av högst c:a 150 ton per år och en import av c:a 1,700 ton. Fönsterglasbruket inom landet sysselsatte för närvarande c:a 450 arbetare och planslipningsindustrin vid Nybro och Glava c:a 15—20 man. I den mån den planslipade varan från dessa verk kunde försälas eller i större utsträckning användas för eget bruk till vidareförädling, torde även driften på dessa platser komma att utökas. En utökning av driften under de närmaste åren till c:a 500 ton skulle betyda, att ytterligare c:a 25 arbetare borde kunna finna sysselsättning vid själva planslipningen. En sådan utökning av driften syntes emellertid endast kunna företagas tämligen långsamt, såvida det planslipade glaset ej kunde förädlas vid egna fabriker. Särskild hänsyn måste nämligen tagas till, att kvaliteten i alla avseenden bleve densamma som konkurrerande utländska företags, ävensom till att de svenska tillverkarna av planslipat glas, åtminstone till en början, knappast kunde lagervära alla de kvaliteter och storlekar som vanligen förekomme. Sålunda torde de större skyltfönsterglasen ej för närvarande kunna slipas inom landet. Det syntes därför sannolikt, att en inhemsk industri för planslipning av fönster- och spegelglas tillsvidare måste räkna med en viss och troligen rätt avsevärd begränsning i sin tillverkning.

Ämbetsverken hava därjämte uppehållit sig vid inom hithörande bransch rådande rabattsystem, samt framhållit, att härigenom den utländska spegelglaskonventionen i stor utsträckning behärskade den svenska marknaden.

Såsom slutsats av utredningen hava ämbetsverken konstaterat, att det nuvarande bruttotullskyddet i genomsnitt uppginge till omkring 20 procent, och att ett ökat tullskydd i enlighet med yrkandena i motionerna syntes komma att medföra en prisstegring med tillbakagång i förbrukningen som följd. Med hänsyn till att de nuvarande tullsatserna innebure ett ej obetydligt skydd och att några särskilda skäl, som motiverade höjning av dessa tullsatser eller andra åtgärder till skydd för ifrågavarande industris utveckling och framtida bestånd, ej framkommit, hade ämbetsverken funnit sig icke hava anledning tillstyrka ändringar i gällande tulltaxa beträffande dessa tullpositioner.

Departements-
chefen.

Såsom kommerskollegium och generaltullstyrelsen funnit är det nuvarande tullskyddet för tillverkningen av planslipat fönster- och spegelglas ingalunda obetydligt. På grund härav och med hänsyn jämväl till vad ämbetsverken i övrigt anfört, anser jag mig i likhet med dessa icke böra förorda, att någon ändring i nu gällande tullsatser för här ifrågavarande varuslag vidtages.

Under åberopande av vad i det föregående anförts och under framhållande att proposition i ärendet torde jämlikt § 54 riksdagsordningen kunna avlåtas utan hinder av att den för propositioners avlämnande till riksdagen i allmänhet stadgade tid gått till ända, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels antaga följande förslag till ändring i och tillägg till den vid tulltaxeförordningen den 4 oktober 1929 (nr 316) fogade tulltaxan att träda i kraft den 1 juli 1937:

		Tull för 100 kg kronor
	Fruktar och bär, ätbara: färska eller enbart kokade:	
	— — — — —	
	vindruvor:	
64: 1	under tiden 1 juli—31 december..... T	35: —
64: 2	under annan tid	fria
	— — — — —	
202	— — — — —	
202 ¹ / ₂	Ammoniumsulfat N	3: —

dels såsom ytterligare tillägg till gällande tulltaxa besluta

att vid införsel från utlandet skall för tiden från och med den 1 juli 1937 till och med den 30 juni 1940 utöver tull, som stadgas i tulltaxan, utgå tilläggstull på sätt nedan sägs:

Tulltaxe- nr	Statistiskt nr	V a r u s l a g	Tilläggs- tull för 100 kg kronor
		Hattar, ej av pälsverk, andra än herr- hattar, även halvfärdiga: — — — — —	
		andra slag: — — — — —	
ur 630	ur 1194—1196	av annat ämne: ogarnerade, med undantag av s. k. stråstumpar och capeliner..... 1 st.	—: 50
ur 631	1198: 2 ur 1199—1200	andra slag: försedda med garnering eller montering av varor, innehållande silke 1 st.	—: 75
ur 632	ur 1201—1203	andra 1 st.	—: 75
		Fajans- och porslinsvaror, ej särskilt nämnda: — — — — —	
		andra slag: av äkta porslin: vita eller enfärgade:	
ur 693	1282	för hushållsbruk N	15: —
		två- eller flerfärgade eller förgyllda, försilvrade eller på annat likartat sätt dekorerade:	
ur 694	1284	för hushållsbruk N	15: —
		av fajans (oäkta porslin), här- under inbegripna krukmakar- gods och andra lervaror, ej särskilt nämnda; ävensom kakel och kakelugnsornament:	
		vita eller enfärgade:	
ur 695	1286	för hushållsbruk N	15: —
		två- eller flerfärgade eller förgyllda, försilvrade eller på annat likartat sätt dekorerade:	
ur 696	1288	för hushållsbruk N	19: —

Kungl. Maj:ts proposition nr 293.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan förordnar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten, att proposition av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar, skall avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:

Einar Engelstedt.
